

ІННОВАЦІЙНИЙ РАКУРС ФІЛОСОФІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. Проаналізовано інноваційний ракурс філософії вивчення іноземної мови. Показано, що засвоєння мови країни, в якій перебуває іноземний студент, є важливим чинником інформаційно-комунікативної інновації, що трансформує просторово-часові межі універсуму.

Ключові слова: інновації, історичний процес, філософія мови, метод, соціокультурний простір.

Зазвичай щодо вивчення іноземної мови ми застосовуємо поняття «методика», і цим словом називають дуже різні речі (підходи – методи – прийоми). Проте підходи – це поняття рівня філософії (філософське питання в лінгвістиці: що таке мова з погляду її вивчення?).

В аудиторії спілкування викладача зі студентом, який опановує іноземну мову, зводиться до звичних речей: слухай, дивися, вгадуй значення з контексту, запам'ятовуй, намагайся говорити, не бійся помилятися. Усе це є сукупністю певних принципів, філософією (не методом) вивчення мови.

Філософія вивчення мови іноземними студентами фокусується і на системі цінностей, і на психології людини, вбираючи в себе поняття соціокультурного простору країни, в якій вони перебувають.

Тим часом світова спільнота існує в системі міжнародних зв'язків, і важливим (навіть вирішальним) чинником в об'єктивуванні цього процесу, на нашу думку, виступило утворення глобальної інфраструктури, викликаної сучасними інформаційно-комунікативними інноваціями, зокрема Інтернетом.

Як пише дослідник таких процесів О. Неклеса, з розвитком інформаційних технологій і комунікаційних можливостей «у світі виникла нова географія – цілісність, визначувана... можливістю синхронного моніторингу подій у різних точках планети в режимі реального часу... У результаті сформувалася істотно інша, аніж раніше, перспектива глобального розвитку, зазнала певних метаморфоз конфігурація цивілізаційних суперечностей» [5, с. 16].

Отже, світова спільнота переходить в якісно новий стан, і «філософія вивчення мови постає, перш за все, інноваційним процесом» [1, с. 12]. При цьому інноваційний процес опанування іноземної мови трансформує суспільно-культурне середовище.

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає упровадження в навчальний процес ВНЗ інноваційних педагогічних технологій і методів.

Філософія вивчення іноземної мови дозволяє розірвати шаблон, як потрібно вчити мову, а саме – не вчити, а засвоювати, і найпершим етапом на шляху засвоєння іноземної мови є мотивація, осмислення якої виникає в найрізноманітніших ракурсах. Це викликано, перш за все, тим, що людина ХХІ століття опиняється «у принципово новій конкретно-історичній реальності, яку можна визначити як об'єктивно існуюче мультикультурне середовище і становлення якої досягло того моменту розвитку, коли вона стає очевидною абсолютно всім» [6, с. 184]. Однією з найпопулярніших сьогодні тем як в українській, так і зарубіжній науковій спільноті, безумовно, постає проблема інновацій, осмислення якої виникає в найрізноманітніших ракурсах. Крім пануючого раніше тлумачення в руслі економіко-політичних взаємодій, усе більший ступінь актуалізації одержує соціокультурний аспект цього явища.

Опанування мови є ідеальною формою самовираження, яка потребує вивільнення ресурсів для самореалізації студента. Іноземні студенти в Україні вивчають мову, щоб навчатися далі за певними спеціальностями – в такий спосіб зростає мотивація вивчення мови.

На поверхні все ніби зрозуміло: викладач допомагає студентові опанувати мову, виходячи з того, що мова – не інформація, яку можна «втворювати» в голову, а мова – також навичка, яку студент може опанувати лише сам, маючи викладача, який його мотивує.

Виділяємо певні етапи опанування мовою: розпізнання звуків як слів і сполуки слів, пошук асоціацій з емоціями, смислом, тон, ритм мовця, розмірковування над тим, що має на увазі мовець, оцінювання

речень за ступенем упевненості, припущення щодо смислу (приймати/відкидати/корегувати), презентація варіанту вислову фрагментами чи повністю (спочатку – ключові слова, потім зворо́ти – з ними, потім, відповідно до ситуації мовлення, певне «оформлення») (доречні фрази в подібних ситуаціях).

Інноваційним ракурсом філософії вивчення іноземної мови стає «розуміння мови як способу соціальної адаптації, як частини культури, а методи вивчення фокусуються на оптимізації когнітивного навантаження в системі «мова – середовище – студент» (поєднання інтерактивного, функціонального і структурного підходів) [7, с. 24].

Ноам Хомський 1959 року, аналізуючи книгу Скіннера Б.Ф. «Вербальна поведінка», припустив, що в усіх людей є вроджені уявлення про те, як має функціонувати мова, більше того, на основі фрагментарних знань вони можуть відновити її в усій повноті. У психолінгвістиці більшість суперечок зводиться до прийняття або заперечення ідей Хомського. На нашу думку, розвитку мовної навички сприяє синтез засвоєння (опанування) мови і її вивчення.

Незважаючи на те, що у спеціальній літературі трапляється багато різноманітних підходів до визначення цього явища, суть їх зводиться до одного висновку, а саме: інноваційний процес пов'язаний зі створенням, освоєнням і поширенням інновацій. Фундатор інноваційної теорії Й. Шумпетер розглядав інновацію в динаміці, тобто як інноваційний процес, а саме «виготовлення нового продукту, а не «новий» продукт; упровадження нового методу, а не «новий метод».

За визначенням американського дослідника Б. Твісса, інноваційний процес – це перетворення наукового знання, наукових ідей, винаходів у фізичну реальність (нововведення), яка змінює суспільство.

Інноваційним ракурсом вивчення іноземної мови є засвоєння мови через лексику: вивчення лексичних одиниць у контексті. Перевага такого підходу полягає в тому, що завдяки вправам можна дещо компенсувати відсутність природного середовища спілкування: викладач вказує на реальні одиниці мовлення, допомагаючи студентам засвоїти реальні мовні закономірності на тлі обмеженого вживання мови, змушує студентів помічати, правильно записувати, адекватно вживати засвоєну лексику, дає низку можливостей застосовувати вивчене в реальних умовах спілкування.

Низка структурних інновацій (наприклад, модульна побудова курсу) дає можливість викладачеві найбільш повно реалізувати кінцеву мету навчання – становлення та розвиток мовленнєвої компетенції. За умови роботи у групі засвоєння необхідного лексичного матеріалу дає можливість перейти до «рольового полілогу» з елементами дискусії, розвиваючи не лише мовленнєву, але й дискурсивну, стратегічну компетенцію.

Філософія вивчення іноземної мови за таких умов полягає в майже цілковитій «відсутності викладача» (мовчазний викладач), коли в такий спосіб дається студентові простір для самостійного пошуку, добору варіантів вживання певних слів у контексті та побудови цілісного тексту. Тобто вмотивований студент може вдатися до такого підходу і розвиватися самостійно, гарантовано отримуючи результат.

Студента, який вивчає мову, цікавить сам процес творчості, саморозвиток, особистий внесок у засвоєння мови через спілкування, коли обмін доступними знаннями супроводжує набуття мовних навичок, а використання викладачем мови-посередника зведене до мінімуму, бо нова інформація (граматика та лексика) подається циклічно з використанням уже засвоєного матеріалу. Викладач оптимізує процес засвоєння іноземної мови, роблячи його зручним і наголошуючи на особливості вияву лексики і граматичних закономірностей. А інноваційний підхід дозволяє переконатися в тому, що матеріал, який творять учні, глибший за більшість книжного матеріалу (підручників), оскільки в підручниках міститься багато кліше і культурно нав'язаних стереотипів. У такий спосіб увага фокусується на студентові, а не на навчальному матеріалі. Звісно, викладач послуговується підручниками та навчальним матеріалом (аудіо, відео, тексти, теми обговорення), проте учні самі вирішують, як скористатися цим матеріалом. Такий підхід може бути цікавим, коли в підсумку потрібне не академічне досягнення, а практичне виконання завдань.

Звісно, ми звикли до того, що викладач виправляє помилки, проте часом набагато конструктивніше звикати до готових правильних формулювань, а власні помилки оформити за певною схемою. Психологи наголошують на тому, що найчастіше роблять помилки під час засвоєння чужої мови ті, хто не може змиритися з тим, що чужа мова відмінна від рідної, і формулювати свої думки треба зовсім по-іншому. Проте часом деякі помилки можуть стати нормою. Як казав Будда, – треба лише трохи почекати.

Схеми змішаного навчання можуть бути такими:

- 1) граматичні, лексичні вправи онлайн;
- 2) класичні уроки в аудиторії з викладачем;

- 3) самостійна робота;
- 4) консультування викладачем індивідуально;
- 5) проектна діяльність групи (звіти, презентації).

Перспективи подальших досліджень: обґрунтувати роль інноваційного ракурсу філософії вивчення української мови як іноземної та посилити досвід інтеграції академічної науки та практичного засвоєння матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества. Москва : Весь Мир, 2004. 188 с.
2. Деррида Ж. Глобализация, мир, космополитизм. URL : http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Derr/global.php.
3. Иноземцев В.Л. Вестернизация как глобализация и «глобализация» как американизация. *Вопросы философии*. № 4. 2004. URL : <http://deja-vu4.narod.ru/Globalization.html>.
4. Неклесса А.И. Механика глобальной трансформации. Москва : Комиссия по социокультурным проблемам глобализации, 2003. 40 с.
5. Неклесса А.И. Неопознанная культура. Москва, 2001. 48 с.
6. Співак В.М. Політико-правовий та соціокультурний виміри глобалізації : монографія /за ред. В.М. Співак. Київ : Логос, 2011. 397 с.
7. Тишунина Н.В. Современные глобализационные процессы: вызов, рефлексии, стратегии. Харьков, 2003. 136 с.

О.В. Векуа. Инновационный ракурс философии изучения иностранного языка. – Статья.

Аннотация. Проанализирован инновационный ракурс философии изучения иностранного языка. Показано, что усвоение языка страны, в которой находится иностранный студент, является важным фактором информационно-коммуникативной инновации, трансформирует пространственно-временные границы универсума.

Ключевые слова: инновации, исторический процесс, философия языка, метод, социокультурное пространство.

O. Vekua. An innovative perspective on the philosophy of learning a foreign language. – Article.

Summary. The innovative perspective of the philosophy of learning a foreign language is analyzed. It is shown that mastering the language of the country in which the foreign student resides is an important factor in information and communication innovation that transforms the space-time boundaries of the universe.

Key words: innovations, historical process, philosophy of language, method, socio-cultural space.

УДК 811.111'373

К.В. Дашкова

*викладач кафедри перекладу та мовознавства
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна*

ПОНЯТТЯ МЕДІАТЕКСТУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ НАУЦІ

Анотація. Стаття присвячена комплексному підходу до визначення та вивчення особливостей медіатексту. Проаналізовано особливості медіатексту в контексті багатоманітності наукових підходів, досліджено типологію текстів у засобах масової інформації.

Ключові слова: медіатекст, засоби масової інформації, медіалінгвістика.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій, мабуть, не залишилося жодної сфери, яка б не зазнала впливу засобів масової інформації. Цікаво, що початок сучасним медіатехнологіям було покладено ще в середині двадцятого століття у процесі блискавичного розвитку інформаційних ресурсів. Сьогодні ж важко переоцінити важливість їхнього впливу на життя сучасної людини, саме тому ЗМІ є предметом вивчення в різних галузях знання – лінгвістиці, соціології, філософії.

Говорячи про ЗМІ, зазвичай ми маємо на увазі пресу, радіо та телебачення. Проте, якщо розглянути ЗМІ як більш широку категорію, сюди можна віднести також такі засоби масового поширення інформації